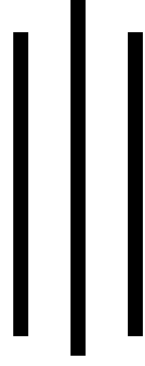
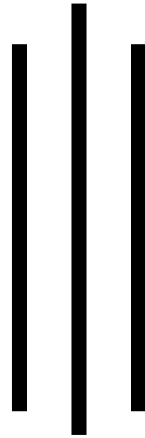

कपुरकोट गाउँपालिका
गाउँसभाको १३ औं अधिवेशन

वार्षिक नीति तथा
कार्यक्रम

आ.व. २०८०/०८१

कपुरकोट गाउँपालिका, सल्यान
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

कपुरकोट गाउँपालिका गाउँसभाको तहौं अधिवेशनमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष एवं श्रोत अनुमान
तथा बजेट सिमा निर्धारण समितिका संयोजक श्री दुर्गा बहादुर पुनबाट प्रस्तुत आर्थिक वर्ष
२०८०।०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

गाउँसभाका उपाध्यक्ष,
सम्पूर्ण गाउँसभाका सदस्यहरु,
सभाका सचिव तथा सबै कर्मचारीहरु
संचारकर्मी तथा पत्रकारहरु,
अन्य उपस्थित महानुभावहरु,

नेपाली जनताको त्याग, संघर्ष र बलिदानबाट प्राप्त उपलब्धी अनुसार नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपछि दोश्रो पटकको स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित जनप्रतिनीधीको हैसियतले आज हामी कपुरकोट गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अवसर मिलेको छ । कपुरकोट गाउँपालिकाको समृद्धिका लागि उचित गन्तव्य तय गर्ने महत्वपूर्ण जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा आइपरेको छ । यस जिम्मेवारीलाई अवसरको रुपमा लिई सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने दृढ संकल्प सहित यस गरिमामय गाउँसभामा गाउँपालिकाको अध्यक्षका हैसियतले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मैले गौरवको महसुस गरेको छु । नेपालको उन्नति, प्रगति तथा समृद्धिका लागि संघर्ष गर्ने क्रममा आफ्नो ज्यानको बलिदान गर्ने ज्ञात अज्ञात विर सहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली व्यक्त गर्दै घाइते तथा अपाङ्गता भएका एवम् वेपत्ता पारिएका परिवारजनप्रति सम्मान एवं सहानुभूति प्रकट गर्दछु । हाल सम्मको राजनीतिक, सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरुप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको लागि सहकार्य गर्नु हुने विभिन्न सरकारी निकाय, गैर सरकारी संघसंस्था लगाएत सबैलाई हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

गाउँसभाका सदस्यहरु,

मिति २०७९ वैशाख ३० गते सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट निर्वाचित भई हामीले मिति २०७९ जेष्ठ ६ गते पदभार ग्रहण गरेको सर्व विदितै छ । आजको दिनमा आई पुग्दा हामीले कपुरकोट गाउँपालिकाको भाग्य र भविष्य कोर्ने महत्वपूर्ण जिम्मेवारी प्राप्त गरि काम गर्ने दौडानमा आ.व. २०७९।०८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गरि सोही अनुरूप निर्धारित समयमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै एक वर्ष पार गरेका छौं । यस अवधीमा गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको लागि सहकार्य गर्नु हुने विभिन्न सरकारी निकाय, गैर सरकारी संघसंस्था लगाएत सबैमा हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दै यो अभियानमा साथ सहयोग पुर्याउने कपुरकोट गाउँपालिकावासी आम नागरिक, राजनीतिक दल, बुद्धिजीवी, नागरिक समाज, कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी, पत्रकार लगाएत सम्पूर्ण महानुभावहरुमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यो एक वर्षको अवधीमा कपुरकोट गाउँपालिकाले प्राप्त गरेका मुख्य उपलब्धीहरुलाई यहाँ प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१. अध्याँरो मुक्त कपुरकोट वनाउने अभियान अन्तरगत पूर्ण विद्युतिकरण कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि नेपाल विद्युत प्राधिकरणसंगको सहकार्यमा दुई चरणमा गरि १२ करोड पचास लाख

बराबरको विद्युतिकरणको कार्यक्रम कार्यान्वयनमा अगाडी वढि आगामी आ.व.२०८०/०८१ भित्र सम्पन्न हुने चरणमा पुगेको छ ।

२. बाल विवाह न्यूनीकरणका लागि विभिन्न गतिविधि सहित विशेष अभियान संचालन गर्नुका साथै उमेर पुगेकाको हकमा पनि विवाह गर्नु पूर्व शुभकामना सहितको वडाको सिफारिस लिनु पर्ने नियम लागु गर्ने पहिलो स्थानिय तह बनेको छ भने सय नीतिको कार्यान्वयनले बालविवाह न्यूनीकरण हुने विश्वास पालिकाले लिएको छ ।
३. कपुरकोट तरकारी ब्राण्डीङ्ग लगाएत विभिन्न विषयमा सल्यान र रोल्पा जिल्लाका जनप्रतिनिधी, कर्णाली प्रदेशका भुमी व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्री, कृषि विकास कार्यालय, जोन, कृषि क्षेत्र विकास कार्यक्रम र सरोकारवाला अन्य निकाय लगाएत विज्ञ टोली सहितको सहभागीतामा बृहत अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरि कार्यान्वयनका लागि १२ बुदे कपुरकोट घोषणा पत्र जारी गरिएको छ ।
४. सार्वजनीक विदाका दिनमा समेत सबै स्वास्थ्य संस्थाहरु खुल्ला राखि नियमित रुपमा स्वास्थ्य संस्थावाट सेवा प्रदान गर्ने काम भएको छ ।
५. कपुरकोट कोईला सडक खण्डको समस्या समाधानका लागि उद्योग, टिप्पर संचालकसंग बृहत छलफल गरि सडक सुधार र टिप्पर व्यवस्थापनका लागि ८ बँदे समझदारी पत्र तयार गरि कार्यान्वयन भएको छ ।
६. जेष्ठ नागरिक र अपाङ्गता भएकाहरुको स्वास्थ्य अवस्थालाई ध्यानमा राखि प्रत्येक दुई महिनाको विचमा उनिहरुकै घरदैलोमा पुगि नियमित स्वास्थ्य परिक्षण र सामान्य औषधी उपचारको व्यवस्था गरिएको छ ।
७. सुत्केरी हुने आमा दिदी बैनीहरुका लागि सबै वडामा वर्थिङ्ग सेन्टरको व्यवस्था गर्नुका साथै पालिका भित्र निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गरिएको छ ।
८. एक चौमासिक एक स्वास्थ्य शिवीर कार्यक्रम अन्तर्गत ५ वटा (आँखा शिवीर २, अपाङ्ग शिवीर १, पाठेघरको सर्किनिङ्ग शिवीर २) स्वास्थ्य शिवीर संचालन भएको छ ।
९. सम्पूर्ण वडाहरुमा टोल विकास संस्था गठन गरि सबै जनातालाई टोल विकास संस्था मातहतमा ल्याई साभेदारी विकासको मोडेल अगाडी बढाईएको छ ।
१०. एकिकृत योजनाको अवधारण वनाई टुक्रे योजनाको संख्यामा ५० प्रतिशत कम गर्ने काम भएको छ ।
११. वडा स्तरमा योजना सम्भौता र बैङ्क खाता संचालन गर्ने कार्यको थालनी गरि भुक्तानी प्रकृयामा समेत सबै पक्षलाई जिम्मेवार वनाउनुको साथै योजनाको कार्य सम्पन्न पश्चात भुक्तानी हुनुपूर्व ७ दिने दावी विरोध सम्बन्धी सार्वजनिक सुचना प्रकाशन गरि पारदर्शिता र सुशासनलाई अभिवृद्धि गर्ने काम भएको छ ।
१२. ई हाजिरी मार्फत सबै कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था र मा वि हरुमा अनलाईन हाजिरी प्रणालीको सुरुवात गरि प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरिएको छ ।

१३. अनलाईन राजश्व प्रणाली र अनलाईन योजना व्यवस्थापन प्रणाली र वडा सिफारिस प्रणाली कार्यान्वयनमा लिईएको छ ।
१४. गाउँपालिकाले आफ्नो O&M तयार गरि सोहि अनुसारको दरवन्दी संरचना कायम गरिएको छ ।
१५. कर्मचारी पदपूर्ति गर्दा योग्यता र क्षमताको आधारमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने वातावरण सिर्जना गरि लोक सेवा आयोग र शिक्षा सेवा आयोगको परीक्षा प्रणालीमा आधारित पदपूर्ति लागु गरि स्वच्छ, निष्पक्ष रूपमा कर्मचारी छनौट हुने गरेको छ ।
१६. गाउँ प्रहरी ऐन जारी गरि प्रहरी सेवा गठन गर्नुका साथै शान्ति सुरक्षा, विपद व्यवस्थापन र राजश्व संकलनको कार्यमा परिचालन गरिएको छ ।
१७. पंचवर्षिय गाउँ शिक्षा योजना र शैक्षिक पार्वचित्र योजना निर्माण गरि शैक्षिक क्षेत्रमा सुधारका लागि सोही अनुरूप कार्य प्रारम्भ गरिएको छ ।
१८. हाम्रो कपुरकोट नामक स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरि कक्षा १ देखि ८ सम्मको स्थानीय पाठ्यक्रम कार्यान्वयनमा आएको छ ।
१९. हरेक योजनामै मर्मत संभार कोषका लागि बजेट विनियोजन गरि निर्माण भएको र सम्पन्न भएका योजनाहरुको टोल विकास संस्थालाई हस्तान्तरण गर्ने योजनाको सुरुवात भएको छ ।
२०. लेखा प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न र वेरुजुलाई कमि गर्न विद्यालय स्तर सम्म आन्तरिक लेखा परिक्षण कार्यको शुभारम्भ भएको छ भने विद्यालयका प्र.अ/लेखापाललाई लेखा तथा जिन्सी व्यवस्थापन तालीम प्रदा नगरिएको छ ।
२१. पालिका भित्र दक्ष र प्रतिस्पर्धि जनशक्ति उत्पादनका लागि निशुल्क लोक सेवा तथा शिक्षक सेवा आयोगको तयारी कक्षा संचालन गरिएको ।
२२. पशु चौपायमा देखिएको लम्फी स्कीन डिजीज रोगको रोगथामका लागि अभियान संचालन गर्नुका साथै विभिन्न निकायसंग समन्वय र सहकार्य गरि औषधी उपचार गर्ने कार्य भएको छ भने रेविज महामारीका विरुद्ध पनि अभियान चलाईएको छ ।
२३. १२ औँ गाउँ सभाको अवसरमा कृषि मेला प्रदर्शनी र कार्यक्रममा पालिका स्तरिय १२ जना र प्रत्येक वडावाट ७ जनाका दरले ४२ जनालाई सम्मान गरिएको छ ।
२४. गाउँपालिकाको पञ्च वर्षिय आवधिक योजना निर्माण गरि कार्यान्वयनमा रहेको छ ।
२५. मोवाईल स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालन र प्रत्येक महिना गर्भवती सचेतना कार्यक्रम संचालन ।
२६. गाउँपालिका वाट यस आ.व.मा १८ वटा नया ऐन/कानून (ऐन २, निति/योजना ७, कार्यविधी ४, निर्देशिका २ र नमुना विधान ३) तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ ।
२७. सल्लाम पहिरो पिडीतहरुको तत्काल उद्धार, राहत वितरण र अस्थायी बसोबासको व्यवस्थापन गर्नुका साथै स्थायी बसाई व्यवस्थापनका लागि घर बनाउने काममा सहयोग प्रदान गरिएको छ ।
२८. चालु आ.व.मा बजेट सुनिश्चीतता भएका योजनाहरुको हाल सम्म प्रगति करिव ९५ प्रतिशत जति भएको र बाँकी सबै काम निर्धारित समयमा सम्पन्न हुने विश्वास गरिएको छ ।

गाउँसभाका सदस्यहरु

आ.व. २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा विगत वर्षमा भए गरेका अनुभवहरुलाई आत्मसाथ गर्दै मैले नेपालको संविधान, नेपालले अन्तराष्ट्रिय स्तरमा गरेका सन्धि संझौताहरु स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, नेपाल सरकार र कर्णाली प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, नेपालको पन्ध्रौं योजनाका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरु, दिगो विकास लक्ष्य, कपुरकोट गाउँपालिकाको पञ्च वर्षिय आवधिक योजना, विभिन्न विषयगत समितिका नीति तथा कार्यक्रम, गाउँपालिकाले विभिन्न क्षेत्रका बौद्धिक वर्गहरुबाट लिएको सल्लाह सुझाव र गाउँसभाका आदरणीय सदस्यहरुले दिनुभएका सुझावहरुलाई मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु। गाउँपालिकाले गरेको सार्वजनीक आव्हान अनुसार विभिन्न राजनीतिक दल, संघ संस्था, विद्वानवर्ग र गाउँपालिकाभित्र र बाहिर रहनु भएका आम नागरिकहरुबाट प्राप्त रचनात्मक सुझावहरुलाई समेत विशेष ध्यान दिएको छु।

गाउँसभाका सदस्यहरु,

कपुरकोट वासी नागरिकको सवैभन्दा नजिकको सरकार र घरदैलोको सरकारको रूपमा रहेको कपुरकोट गाउँपालिकाको स्थानीय सरकार आफ्नो आवश्यकताका आधारमा पालिकालाई आवश्यक पर्ने नीति तथा कानूनको निर्माण गर्दै आफ्ना नागरिकको सर्वोपरि हितका लागि निरन्तर क्रियाशिल रहेको छ। हामी पालिका वासीको सर्वोपरि हितलाई ध्यानमा राखि मागमा आधारित योजना छनौट देखि समयमै कार्यान्वयन र अनुगमनका साथै उचित मुल्यांकन गरि पारदर्शिता र जवादेही बन्ने हैसियतका साथ कार्य सम्पादन गर्ने कुरामा प्रतिवद्ध छु। गाउँपालिकाले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा निम्न कुराहरुलाई विशेष रूपले ध्यानमा राखि नीति तथा कार्यक्रम बनाउने प्रयत्न गरिएको छ।

- वार्षिक रूपमा थपिदै गएको विभिन्न खालका बेरुजुलाई फछ्छौट गर्नका लागि सार्वजनीक लेखा समितिको सक्रियतामा बेरुजु शुन्य गर्ने निति अवलम्बन गरिने छ।
- कपुरकोट गाउँपालिकालाई सुशासन युक्त गाउँपालिका बनाउने कार्यलाई थप सुदृढ गर्न आवश्यक नीति निर्माण गरि कार्यान्वयनमा लगिनेछ।
- **“खरको छांना मुक्त घर”** बनाउने अभियानलाई पूर्णता दिन **“सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम”** लाई विशेष प्राथमिकतामा राखि ३ वर्ष भित्र पूर्णता दिने गरि बजेट विनियोजन गरिने छ।
- अर्ध्याँरो मुक्त कपुरकोट बनाउने अभियान अन्तरगत पूर्ण विद्युतिकरण कार्यक्रमलाई आमागी आ.व. २०८०/०८१ मा पूर्णता दिईने छ।
- कृषिमा व्यवसायिकरण गरी कृषकको जीवनस्तर सुधार गर्न **“एकिकृत कृषि विकास कार्यक्रम”** लाई प्राथमिकतामा राखि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- कपुरकोट गाउँपालिकामा विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सरकारी एवं गैर सरकारी संस्थाहरुका लागि वाहिय लगानी मैत्री वातावरण सिर्जना गर्नुका साथै साभेदारी रूपमा गरिने कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखिने छ।
- लैगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण गरि सवै क्षेत्र, समुदाय, वर्ग, लिंग आदिको आत्म सम्मान हुने खालको वातावरण सिर्जना गरिने छ।
- **“एक घर एक धारा”** र **“पूर्ण सरसफाई उन्मुख पालिका”** घोषणा अभियान सफल बनाउन सुस्वा कार्यक्रम लगाएत अन्य विभिन्न कार्यक्रमका माध्यमबाट विविध गतिविधीहरु संचालन गरिनेछ।

सम्पूर्ण गाँउ सभाका सदस्यहरु,

कपुरकोट गाउँपालिकालाई विकासको माध्यमबाट “समृद्ध गाउँपालिका र सुखी कपुरकोटवासी” बनाउनु यो स्थानिय सरकारको मुख्य जिम्मेवारी हो । यस दायित्वको बोध गर्दै गाउँपालिका वासीले विश्वासका साथ प्रदान गरेको अमूल्य मतदानबाट प्राप्त जिम्मेवारी प्रति म सधै सचेत छु । गाउँगाउँमा स्थानीय सरकार आए पश्चात जनताहरुमा विकासको अपेक्षा धेरै छ । तर स्रोत र साधनको सिमितताको कारण जनताका सबै विकासका अपेक्षाहरु एकै पटक पुरा गर्न कठिन छ । यसर्थ आवश्यकताको प्राथमिकता, सम्भाव्यता, औचित्यताका साथसाथै बजेटको सीमितताका वीचबाट विकासको बाटो पहिल्याउने मुल उद्देश्यले वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरेको छु । गाउँपालिको दिर्घकालिन लक्ष्य र आवधीक योजनाको भावनालाई आत्मसाथ गर्दै अब म यस गरिमामय गाउँसभामा क्षेत्रगत रुपमा आ.व. २०८०/०८१ को कपुरकोट गाउँपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

क) आर्थिक विकास

१) कृषी तथा पशुपंक्षी

- ❖ कृषि उपज वस्तुको उचित व्यवस्थापनका लागि हाट बजार संरचना निर्माण, चिस्थान केन्द्र स्थापना, कृषि एम्बुलेन्स संचालन गरिने छ ।
- ❖ जिल्ला बाहिर ताजा तरकारी तथा फलफूल विक्रि प्रवर्द्धनका लागि आफ्नो पहिचान सहितको स्टल राख्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ परिक्षणको रुपमा केही कृषि जन्य वस्तुमा न्युनतम समर्थन मुल्य निर्धारण र उत्पादनमा आधारित कृषि उपदान कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यक निति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ कपुरकोटमा रहेको विषादी परिक्षण प्रयोग शालालाई आवश्यक जनशक्ति र उपकरण सहित सुचारु गर्नका लागि विशेष रुपमा पहल कदमी गरिनेछ ।
- ❖ कृषि वालीमा लाग्ने विभिन्न रोग किराको पहिचान र नियन्त्रण गर्नका लागि प्लान्ट क्लिनिक संचालन गरिने छ ।
- ❖ कृषकहरुको सिप र क्षमता विकासका लागि स्थलगत रुपमा विभिन्न तालीमहरु संचालन गरि धेरै भन्दा धेरै कृषकहरुलाई सहभागी गराइने छ ।
- ❖ कृषि र पशु विमालाई व्यवस्थित गर्न थप गतिविधीहरु संचालन गर्नुका साथै कृषकहरुको समस्यालाई मध्यनजर गरि सापटी कोष स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ कृषिको आधुनिकीकरण, यान्त्रीककरण र व्यवसायीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिमा जोड दिइने छ ।
- ❖ हरेक किसानलाई सहकारी तथा कृषक समुहमा आवद्ध गराई सहकारी मार्फत कृषी उपजको बजारीकरण गरिनेछ ।
- ❖ सुलभ कृषी ऋणको व्यवस्था, मल, विउ, विषादी, कृषी औजार र विज्ञको सेवा उपलब्धताको सुनिश्चितता गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ कृषकहरुका लागि प्रविधिमैत्री तालिम, अवलोकन भ्रमण तथा उत्कृष्ट कृषकलाई पुरष्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ प्राङ्गारिक मलको उत्पादन तथा प्रयोग प्रवर्द्धन गर्दै प्राङ्गारिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरिने छ । प्राङ्गारिक खेतीका लागि थोपा सिंचाइ, प्राङ्गारिक भोल मल, भकारो सुधार जस्ता कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।
- ❖ विभिन्न जातका फलफूल, जडीबुटी लगाएत विभिन्न प्रजातीका विरुवा उत्पादन गर्न पालिका स्तरिय बहु उद्देश्यीय नर्सरी स्थापना गरि कृषकहरुको सहज पहुँचको व्यवस्था मिलाईने छ ।

- ❖ वस्ती स्तरमा रहेको बाँझो जग्गालाई पूर्ण रूपले सदुपयोग गर्नका लागि आवश्यक नीति निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ माटोको अम्लीयपन हटाइ उत्पादन बढाउन माटो उपचार तथा सुधार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ❖ माटो र हावापानी सुहाँउदो खेती प्रणालीमा जोड दिइ सबै वडामा कृषि, पशुपालन र फलफुल खेतिको लागि पकेट क्षेत्र तोक्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- ❖ कृषि मेला, प्रदर्शनीको आयोजना गर्नुका साथै उत्कृष्ट कृषक र व्यवसायीलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिकालाई अण्डा, मासु र दुध उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन कुखुरा पालन, बंगुर पालन, बाखा पालन तथा भैसी पालन व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न गतिविधी संचालन गरिनेछ ।
- ❖ पशुस्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी बनाउन डिस्पेन्सरी संचालन एवं प्रयोगशालामा सुधार गरि सेवालालाई निरन्तरता दिनुका साथै पशुहरुमा लाग्ने संक्रामक रोग एवं महामारी रोग नियन्त्रण विरुद्ध प्रभावकारी रूपमा खोप कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ पशु उपचार शिवीर र कृतिम गर्भाधान सेवालालाई सबै वडामा विस्तार गरिने छ ।
- ❖ कृषि र पशुपालनको पकेट क्षेत्र निर्धारण गरि सो को विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ❖ व्यवसायिक रूपमा पशुपाल गर्न उत्प्रेरित गर्नुका साथै बजारीकरणमा सहज पहुँचका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ प्रविधि हस्तान्तरण, सिप विकासका लागी विभिन्न सिप विकास तालिमहरु एवं सचेतनाका विविध कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ❖ यसै आ.व.मा कृषि ऐन २०८० जारी गरि कार्यान्वयनमा लिईने छ ।

२) उद्योग, सहकारी र पर्यटन

- ❖ वित्तीय साक्षरता सम्बन्धी कार्यक्रमहरु अगाडि बढाइने छ भने सहकारी संस्थाहरुको कुशल व्यवस्थापनमा जोड दिईने छ
- ❖ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढाउन राजश्व संकलनका क्षेत्रहरु पहिचान, व्यवस्थापन र विकास गर्ने नीति लिईने छ ।
- ❖ ईट्टाब्लक निर्माण, तारजाली बुनाई, ढाका बुनाई, चोया सामाग्री उत्पादन जस्ता घरेलु तथा साना उद्योग र परम्परागत उद्योगलाई संरक्षण, प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ कपुरकोट गाउँपालिका भित्र पर्ने ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, सम्पदाहरुको अध्ययन अनुसन्धान गरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ पर्यटकिय प्रवर्द्धनका लागि सम्भाव्यता वोकका स्थल वनस्पति उद्यान, रुम्टीलेक, घंघारीचौर, शिव पाईला, वेहुला वेहुली ढुंगा, सातामुल, कालीका मन्दिर लगाएतका विभिन्न क्षेत्रको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न कार्यक्रम तय गर्नुका साथै प्रचारप्रसारको अभियानलाई जोड दिईनेछ ।
- ❖ वातावरण संरक्षण, वन संरक्षण, जडिबुटि खेती, नमुना उद्यानहरुको विकास गरी पर्यटकहरु आकर्षित गर्ने नीति लिइने छ ।
- ❖ पर्यटन विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न पालिका भित्रका उपयुक्त स्थानमा होम-स्टे संचालन गर्न व्यवसायिहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

ख) सामाजिक विकास

१) स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद

➤ खोप कार्यक्रम

- ❖ पुर्ण खोप पालिका घोषणा लाई दिगोपना दिईनेछ र खोप सम्बन्धि सुक्ष्म योजना विश्लेषण गरि घरधुरी सर्वेक्षण गरीनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्था तथा गाउँघर क्लिनिकमा बृद्धि अनुगमनलाई नियमित तथा प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गर्भवती अवस्थामा स्वस्थ बानी ब्यवहार अपनाउनका लागि टोल स्तरमा सचेतना कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सुनौलो हजार दिनका आमा तथा बच्चाहरूको कुपोषणको अवस्था पहिचान गरि उपचार गर्न प्रत्येक २ महिनामा टोल स्तरमा पुगी लेखाजोखा गरी थप OTC सेन्टर स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ बालबालिकालाई प्रदान गरिने पोषण भत्तालाई बृद्धि अनुगमन संगसंगै लगिनेछ ।
- ❖ समुदायमा आधारित एकिकृत बालरोग व्यवस्थापन तथा नवजात शिशु स्याहार कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा Implant को सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- ❖ PNC सेवालालाई वढाउनका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरूद्वारा घरमा पुगी जाँच गर्ने ब्यवस्थालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ मातृ तथा बाल स्वास्थ्य सेवा समन्वयका लागि “मोवाईल स्वास्थ्य कार्यक्रम”संचालन गरिनेछ ।
- ❖ स्वास्थ्य संस्था स्तरमा “आकस्मिक चक्रकोष” स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ सुत्केरी महिलाको लागि पालिका भित्र निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ जनघनत्व तथा भुगोलका आधारमा आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न हाल सञ्चालनमा रहेका गाउँघर क्लिनिक आवश्यकता अनुसार समायोजन, स्थानान्तरण र सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई थप गरिने छ ।
- ❖ विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य शिविर (आँखा, स्त्री रोग,दन्त रोग) समय समयमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिक क्षेत्र भित्रका ज्येष्ठ नागरिकहरू तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तीहरूलाई आधारभूत तथा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा नियमित रूपमा प्रत्येक ३ महिनामा घरैमा गई प्रदान गर्ने ब्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको भूमिकाको उच्च मुल्याकन गर्दै क्षमता अभिवृद्धि, थप ब्यवस्थापनका सामग्री र प्रोत्साहन रकमलाई निरन्तरता दिईनेछ साथै संचार खर्चको ब्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ आयुर्वेद औषधालयको सेवा विस्तार गर्दै सबै वडामा गाउँघर क्लीनिक संचालन गरिने छ ।

➤ रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

- ❖ गाउँपालिका तथा वडास्तरिय द्रुत प्रतिकार्य टोली (RRT) टिम पुर्नगठन गरी प्रभावकारी गराईनेछ ।
- ❖ मुटुरोग, मधुमेह, मृगौला रोग, दिर्घ श्वासप्रश्वास सम्बन्धि रोग, मष्तिस्क पक्षघात, क्यान्सर जस्ता दीर्घ रोगहरूको रोकथाम र ब्यवस्थापन लागि Package of Essential Non Communicable (PEN) Disease Interventions लाई विस्तार गरिने छ ।
- ❖ सन २०५० सम्ममा क्षयरोगको महामारी अन्त्य गर्नका लागि राष्ट्रिय क्षयरोग केन्द्रवाट प्राप्त कार्यक्रममा गाउँपालिकावाट आवश्यक बजेट साभेदारी गरी क्षयरोगका मुक्त घोषणा अभियानलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

➤ उपचारात्मक सेवा

- ❖ स्वास्थ्य सेवाको सर्वब्यापी पहुँचको अवधारणा अनुसार गाउँपालिकावासीलाई २४ सै घण्टा आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न स्वास्थ्य संस्था विदाको दिनमा समेत खुला राखी सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्यसेवा संग सम्बन्धीत सुचना प्रणालीलाई एकीकृत गरी प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्य क्षेत्रका प्रगती एवं उपलब्धीहरूलाई संस्थागत गर्दै थप उपलब्धी हाँसिल गर्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघसंस्थाहरूसंग आवश्यक समन्वय, सहकार्य तथा आवश्यकता अनुसार साभेदारी गर्ने नीति ल्याईनेछ ।
  - ❖ निर्माणाधिन पन्ध्रसैया अस्पतालको भवनलाई छिटो निर्माण सम्पन्न गर्न आवश्यक कार्यलाई विशेष प्राथमिकतामा राखि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- **स्वास्थ्य क्षेत्र व्यवस्थापन र सुशासन**
- ❖ सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट विद्युतिय रेकर्डिङ रिपोर्टिङ कार्यलाई संचालन गर्नका लागि आवश्यक कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्दै स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय, जवाफदेही एवं परिणाममूखी बनाउन विभिन्न विधीहरू अवलम्बन गरिनेछ ।
  - ❖ न्यूनतम सेवा मापदण्ड (Minimum service standard) तथा राष्ट्रिय चिकित्सा मापदण्ड (National Medical standard) अनुसारको स्वास्थ्य सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक पूर्वाधार, औषधी, औषधीजन्य सामग्री, औजार तथा उपकरणहरूको यथोचित व्यवस्था गरिनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, शौचालय विजुली, इन्टरनेट सेवा, भण्डारण कक्ष, प्रतिक्षालय, वगैचा र मापदण्ड अनुसारको फोहोरमैला विसर्जनको व्यवस्था गरिनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने निकायबाट प्रवाह हुने सेवाको गुणस्तर सुनिश्चिताको लागि गाउँपालिका स्तरबाट आवश्यक अनुगमन तथा मूल्याकन संयन्त्रको व्यवस्था गरी प्रभावकारी अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्य संस्था संचालन तथा व्यवस्थापन समिति र समितिका सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरि सशक्त एवं जिम्मेवार बनाइ सेवा सुदृढ गरिनेछ ।
  - ❖ पालिका स्तरिय मासिक, चौमासिक, अर्ध वार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा गोष्ठी, पालिकाको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा चौमासिक RDQA कार्यक्रम लाई प्रभावकारी बनाइने छ ।
  - ❖ स्वास्थ्य सेवा दिवस,नर्सिङ दिवस, क्षयरोग दिवस, कुष्ठारेग दिवस, एड्स दिवस, सुरक्षित मातृत्व दिवस, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका दिवस,लगायतका अन्य दिवस मनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
  - ❖ हरेक विद्यालयमा कम्तीमा जाडो शुरु हुदाँ र गर्मी शुरुहुँदा वा वर्षात शुरुहुनु पूर्व विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था मिलाउने नीति लिईएको छ ।
  - ❖ आयुर्वेद सेवालालाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नको लागि जनशक्ति विकास औजार उपकरण र पूर्वाधार विकासको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
  - ❖ स्वास्थ्य र आयुर्वेद तर्फका कतिपय कार्यक्रमहरू संयुक्त रुपमा संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।

२) खानेपानी, सरसफाई र बजार अनुगमन

- ❖ अव वन्ने खानेपानी योजनाहरु निर्माण गर्दा “एक घर एक धारा” नीति अनुसार निर्माण कार्यमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ खानेपानी तथा सरसफाईको क्षेत्रमा वृहत कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि सुस्वा कार्यक्रमसंगको साभेदारीमा पालिकाको WASH Plan तयार गरि कार्यान्वयनमा लगिने छ ।
- ❖ कपुरकोट एकिकृत खानेपानी योजना लगाएत पालिका भित्रका विभिन्न खानेपानी योजनाहरु कार्यान्वयनका लागि आवश्यकताको आधारमा बहुवर्षिय योजनाको रुपमा अगाडी वढाईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख बनाउन सार्वजनिक स्थल, विद्यालयहरुमा खानेपानी तथा सरसफाई र वातावरणीय स्वच्छता लगाएतका विविध कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- ❖ फोहोर मैला व्यवस्थापनलाई ध्यान दिदै सबै शिक्षण संस्था, स्वास्थ्य संस्था बजार क्षेत्र र सार्वजनिक क्षेत्रमा फोहोर व्यवस्थापनको प्रवन्ध गरिनेछ ।
- ❖ उपभोक्ताहरुको उपभोग्य सामाग्रीहरुको गुणस्तर कायम राख्न नियमित बजार अनुगमन तथा गुनासो सुनुवाई सयन्त्र मार्फत गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका बजार अनुगमन तथा बजार व्यवस्थापन सुधार गर्ने प्रकृयालाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ❖ कपुरकोट बजार लगाएत विभिन्न सार्वजनिक स्थानहरुमा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण कार्यको थालनी गरिनेछ ।

३) शिक्षा

- ❖ विद्यार्थि संख्याको आधारमा शिक्षक तथा कर्मचारी व्यवस्थापनका लागि विभिन्न तहवाट प्रदान गरिने शैक्षिक अनुदानलाई विद्यालयले आवश्यकताको आधारमा सो क्षेत्रमा परिचालन गर्ने गरि सिधै विद्यालयलाई हस्तान्तरण गर्ने निति लिनुका साथै शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा शिक्षक दरवन्दी मिलान पुनरावलोकन र विद्यालय मर्जर तथा कक्षा मिलानको नीति लिईनेछ ।
- ❖ आफ्नो पहिचान सहितको हाम्रो कपुरकोट नाम स्थानिय पाठ्यक्रम तयार भई कार्यान्वयनमा सकेको हुँदा आगामी शैक्षिक सत्र देखि पाठ्य पुस्तक तयार गर्न पहल गरिने छ ।
- ❖ आगामी आ.व. मा गाउँपालिकाको शिक्षा नियमावली तयार गरि कार्यान्वयन गरिने छ ।
- ❖ कक्षा ५ र ८ को परिक्षालाई पालिका स्तरको परिक्षा बनाई संचालन गर्ने ।
- ❖ सबै सामुदायिक विद्यालयहरुमा यस वर्ष भित्र ईन्टरनेटको सुविधी विस्तार गरि शिक्षालाई सुचना प्रविधीसंग जाडन सहयोग पुर्रुयाउने ।
- ❖ प्रत्येक सामुदायिक विद्यालयहरुमा आवश्यकता अनुसारको फर्निचर, खानेपानी, शौचालय, घेराबार, रडरोगन लगायतका पुर्वाधार निर्माण तथा मर्मतका लागी विद्यालय भौतिक पुर्वाधार सुदृढीकरण अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ विद्यालय शिक्षाको अभिन्न अंग प्रारम्भिक बाल विकास कक्षाहरुमा न्युनतम मापदण्ड निर्धारण गरी सुरक्षित बसाई व्यवस्थापन र सरसफाईलाई ध्यान दिदै खेल सामाग्री, सिकाई सामाग्री, मनोरञ्जन सामाग्री, अडियो भिडियो सामाग्री सहित आकर्षक, मनोरञ्जक र बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक विद्यालयहरुमा कार्यरत सबै शिक्षक, कर्मचारी तथा सहजकर्ताहरुलाई पेशागत क्षमता विकासका लागी आवश्यक तालिम प्रशिक्षण तथा प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयको शिक्षामा सिकाई वातावरणलाई आधुनिक विधि र प्रविधिसंग जोड्दै पढ्नका लागि सिकने तथा सिकनका लागी पढ्ने प्रक्रियाका लागी विद्यालयहरुमा सन्दर्भ सामाग्री, प्रयोगात्मक

- सामाग्री सहितको प्रयोगशाला, स्तरिय पुस्तकालय, सिकाइ कर्नर लगायतका स्रोत र साधनहरूको व्यवस्था गरिने छ ।
- ❖ अनिवार्य तथा निशुल्क सार्वजनिक शिक्षामा सबै बालबालिकाहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्न भर्ना अभियान, गरिव जेहेन्दार छात्रवृत्ति, दिवा खाजा, अनाथ र असहाय बालबालिकाको लागि निशुल्क शैक्षिक सामाग्री, अभिभावक सचेतना कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
  - ❖ विद्यालयको योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई व्यवस्थित र नतिजामुखी बनाउन विद्यालय सुधार योजना निर्माणमा सरोकारवालाहरूको सहभागितालाई अनिवार्य बनाइनेछ ।
  - ❖ बालबालिकाहरूमा सामाजिक, मानसिक र शारीरिक कारणले गर्दा हुने समस्याहरूको समाधान गर्न विज्ञ मनोचिकित्सकहरू मार्फत विद्यार्थी मनोपरामर्श तथा सचेतना सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
  - ❖ विद्यालय तहको निर्माणात्मक मुल्याङ्कनलाई मुल्याङ्कनको उद्देश्यअनुसार व्यवस्थित नियमित र अनिवार्य गराइनेछ ।
  - ❖ विद्यार्थीमा अन्तरनिहित क्षमता सिप र कलालाई प्रोत्साहन गरि क्षमता प्रदर्शनीको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
  - ❖ विद्यालयका वार्षिक कार्यक्रमहरूलाई नियमित व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सरोकारवालाहरूको सहभागितामा वार्षिक शैक्षिक कार्यपात्रो, शैक्षणिक डायरी निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।
  - ❖ गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालयहरूको शैक्षिक उपलब्धी मुल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट हुने १ प्रा.वि., १ नि.मा.वि. र १ मा.वि. विद्यालयलाई वार्षिक रुपमा पुरस्कृत गरिनेछ साथै विद्यार्थीहरूले परिक्षामा हासिल गरेको परिणामको आधारमा शिक्षकको कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट प्रा.वि. नि.मा.वि. र मा. वि. तहका १/१ शिक्षकलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
  - ❖ गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालयहरूलाई अतिरिक्त क्रियाकलापमा प्रोत्साहित गर्दै तहगत रुपमा पालिका स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
  - ❖ विद्यालय शिक्षाको शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा अभिभावकको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउन शिक्षा शाखाको समन्वयमा प्रत्येक विद्यालयमा अभिभावक शिक्षा तथा अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
  - ❖ अनुभव आदान प्रदान तथा नमुना अभ्यासका लागि प्रधानाध्यापक तथा विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षहरूलाई देशभित्रका उत्कृष्ट सामुदायिक विद्यालयहरूमा शैक्षिक अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
  - ❖ विद्यालय निरीक्षण अनुगमन र मुल्याङ्कन प्रकृत्यालाई नियमित र प्रभावकारी बनाउन जनप्रतिनिधि, शिक्षा समिति, विषय विज्ञ समिति, प्रधानाध्यापक लगायत सरोकारवालाहरूको सहभागितामा अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
  - ❖ पालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालयहरूको परिक्षा संचालन तथा मुल्यांकन प्रणालीमा एक रुपता ल्याउन एकिकृत परिक्षा संचालन कार्यविधी तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।
  - ❖ पालिका भित्रका विद्यालयहरूबाट कक्षा ५, कक्षा ८, एस.इ.इ. तथा कक्षा १२ मा उत्कृष्ट अंक ल्याउने विद्यार्थीहरूलाई उचित सम्मान तथा पुरस्कार को व्यवस्था मिलाइनेछ ।
  - ❖ सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरि अनौपचारिक, बैकल्पिक तथा निरन्तर शिक्षा कार्यक्रमलाई टोल बस्तिमा प्रभावकारीरूपमा संचालन गरिनेछ ।
  - ❖ पालिका भित्रका मा.वि. र आधारभुत विद्यालयहरूलाई क्रमशः नमुना विद्यालयको रुपमा विकास गर्ने नीति लिईनेछ ।

- ❖ पालिकाभित्रको समग्र शैक्षिक गतिविधीहरु बारे जानकारी दिन तथा आवश्यक सुधारका लागि राय सल्लाह लिन त्रैमासिक रुपमा सम्पूर्ण सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा “हाम्रो शिक्षा हाम्रो समिक्षा” कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ पालिकाभित्रका मा वि विद्यालयहरु मध्ये कम्तिमा एक विद्यालयलाई आवासिय विद्यालयका रुपमा विकास गर्ने तथा स्कुल बस संचालन गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- ❖ प्रत्येक विद्यालयको जिन्सी निरिक्षण तथा आन्तरिक लेखा परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाई विद्यालयमा आर्थिक अनुशासन कायम गरिनेछ ।
- ❖ विद्यार्थीहरुमा नैतिक, चारित्रिक, सामाजिक तथा राष्ट्रप्रेमको भावना विकास गर्न सबै विद्यालयहरुमा सरस्वति पुजा, गुरुपूर्णिमा, वाल दिवस र शिक्षा दिवस लगायतका दिवसहरु मनाउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ कपुरकोट बहुमुखी क्याम्पसको शैक्षिक स्तरोन्नतीका लागि आवश्यक कार्य प्रारम्भ गरिने छ ।
- ❖ वालवालिकाको खेल कौशलको विकासका लागि राष्ट्रपति रनिडशिल्ड खेलकुद प्रतियोगितालाई आधारभुत तहका विद्यालयहरुलाई समेत सहभागी गारई प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नका लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरुलाई ५ वर्षे शैक्षिक कार्ययोजना निर्माण गर्न लगाई अनिवार्य रुपमा कार्यसम्पादन सम्भौता गरिनेछ ।
- ❖ पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा अध्ययनरत कमजोर सिकाइ क्षमता भएका विद्यार्थीहरुका लागि प्रत्येक विद्यालयमा उपचारात्मक कक्षा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ भौगोलिक अवस्थाले टाढा भएका साना वालवालिकालाई आवश्यकता अनुसार प्रारम्भीक वालविकास कक्षाको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

४) युवा, खेलकुद तथा रोजगारी

- ❖ पालिका तथा वडा स्तरमा क्रियासिल युवाक्लव तथा समुहहरुलाई लागुपदार्थ दुर्व्यसनी, धुम्रपान, मद्यपान, वालविवाह लगायतका सामाजिक कुरीति नियन्त्रण लगायतका कार्यहरुमा परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ खेलकुद विकास समितिलाई सक्षम र सबल बनाई खेल क्षेत्रको विकासको लागि विभिन्न गतिविधीहरु संचालन गरिने छ ।
- ❖ पालिका स्तरको कपर्डहल निर्माणको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ क्लवहरुलाई खेलकुद लागि आवश्यक सामग्री वितरण गरिनेछ ।
- ❖ विकास निर्माण र सामाजिक परिवर्तनमा युवा परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ सामाजिक जागरणको लागि युवा सशक्तिकरण अभियान संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा स्वास्थ्यका लागि खेलकुद, राष्ट्रको लागि खेलकुद अन्तर्गत ‘गाउँपालिका अध्यक्ष कप तथा वडामा वडाध्यक्ष कप’ खेलकुद कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- ❖ पालिका भित्रका क्षमतावान खेलाडीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ❖ विभिन्न स्तरबाट आयोजना गरिने खेलकुदहरुमा पालिका मार्फत छनौट भई जाने खेलाडीहरुका लागि आवश्यक व्यवस्थापन सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
- ❖ खेलकुद पूर्वाधार विकासतर्फ कपुरकोट ४ र कपुरकोट ५ मा आवश्यक खेलमैदान सहित खेलकुद कभर्ड हलको निर्माण गर्न पहल गरिनेछ साथै गाउँपालिका स्तरमा एउटा र हरेक वडामा वडा स्तरिय खेलकुद मैदान निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
- ❖ युवाहरुको क्षमता विकासका लागि सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुसंग साभेदारी गरिनेछ ।
- ❖ युवाहरुलाई स्वरोजगार र उद्यमी बन्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- ❖ वित्तीय संस्थाहरुसंग समन्वय गर्दै उद्यम व्यवसाय गर्ने युवालाई न्यून ब्याजदरमा ऋणको व्यवस्था मिलाउने लगायत अन्य प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।

- ❖ युवाहरूलाई सरकारी सेवाको पहुँच बढाउन उत्प्रेरित तथा सहयोग गर्न लोकसेवा आयोग र शिक्षा सेवा आयोगको निःशुल्क तयारी कक्षा संचालनलाई थप व्यवस्थित गरेर संचालन गरिने छ ।
- ❖ सर्व प्रथम यस स्थानीय तह भित्र रहेका विभिन्न रोजगारीका अवसरवाट वञ्चित वेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगार सेवा केन्द्र अन्तर्गत रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) मा सुचिकृत गराइनेछ ।
- ❖ दक्ष तथा सक्षम जनशक्तिको विकास गरी आन्तरिक रोजगारी प्रवर्धन गर्न आवश्यक सिपमूलक तालिमको पहिचान गरी वेरोजगार व्यक्तिहरूलाई तालिम प्रदायक संस्थाहरूसँग समन्वय गरी तालिमको व्यवस्था गरिने नीति लिइनेछ ।
- ❖ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत संचालन हुने आयोजनामा लाग्ने निर्माण सामग्री/औजारहरू तथा आयोजनामा खटिने श्रमिकहरूको ज्यालामा साभेदारी गरी कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनको लागि गाउँपालिकाबाट आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।

५) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

- ❖ पालिकाले निर्माण तथा संशोधन गर्ने सबै ऐन, कानून र नीतिहरूलाई महिला, बालबालिका, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक, दलित, सिमान्तकृत, आदिवासी जनजाति सहित समग्र लक्षित वर्गमैत्री बनाइनेछ ।
- ❖ मानव संसाधन विकास गरी महिला तथा विपन्न लक्षित वर्गहरूको क्षमता विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न “उपाध्यक्षसंग आमा दिदी बहिनी” कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ भने वडा तहमा समेत वडा वडाध्यक्षसंग आमा दिदी बहिनी कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकालाई “बालविवाह बालश्रम तथा छुवाछुत लगायतका अन्धविश्वास मुक्त गाउँपालिका” घोषणा गर्न अभियानका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ हरेक वर्ष लैससास परिक्षण गरी त्यसले यस पालिकामा औल्याएका कमी कमजोरीहरूलाई अर्को वर्षको कार्यक्रममा पहुँच अभिवृद्धि गर्दै लैजाने ।
- ❖ लक्षित वर्ग तथा समुदायका व्यक्तिहरूको हकहित संरक्षण तथा अधिकार सुनिश्चिताका लागि विशेष कल्याणकारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको सामाजिक, आर्थिक विकासका लागि महिलाहरूको सिप र क्षमतामा विकास गरि वडा र पालिकास्तरमा महिला सञ्जालको गठन गरिनेछ । साथै महिला समूह, आमा समूहलाई आधिकारिक रूपमा पालिकामा दर्ता गरी प्रमाणपत्र वितरण गरिनेछ ।
- ❖ महिला पुरुषको सम-विकासका लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ समाजमा विद्यमान विकृति, विसङ्गती र लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न महिला सहकारी संस्था, आमा समूह र महिला समूह, समितिहरूको क्षमता वृद्धि गर्न अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू पहिचान गरी वडा स्तरवाटै परिचय-पत्र वितरण गर्न शिविर सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ पहिचान गरिएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई निजहरूको आवश्यकता अनुसारका अपाङ्गता सहायक सामग्रीहरू निःशुल्क रूपमा वितरण गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ अपाङ्गता भएका नागरिकहरूको मर्यादित र आत्मनिर्भर जीवनयापनका लागि अपाङ्गमैत्री वातावरण सिर्जना गरिने छ ।

- ❖ सबै वडा र पालिकामा विद्यालय र समुदायमा आधारित बालक्लव तथा सञ्जाल गठन गरि परिचालन गरिनेछ ।
- ❖ पालिकाभित्र सरकारी, गैरसरकारी र नीजि क्षेत्रबाट वन्ने सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरूको निर्माण र सेवा प्रवाहलाई लैङ्गिकमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा बालमैत्री ढाँचामा निर्माण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ जनजातिहरूको उत्थानका लागि उनीहरूको परम्परागत संस्कृति जस्ता विषयहरूको सम्बर्द्धन, प्रवर्द्धन र संरक्षणमा जोड दिदै लगिनेछ ।
- ❖ जेष्ठ नागरिक सम्मान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ भने जेष्ठ नागरिकसँग भएको ज्ञान, सीप र अनुभवको हस्तान्तरण गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाबाट संचालन हुने “बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम” र “गरिवी निवारणका लागि लघुउद्यम कार्यक्रम” लाई दलित, जनजाति, अपाङ्ग, महिला जस्ता लक्षित वर्ग केन्द्रित गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिका भित्रका अति विपन्न र असक्त व्यक्तिहरूको लागि गाउँपालिकाबाट कल्याणकारी कोष स्थापना गरि स्वास्थ्य विमाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ वालविवाह, बहुविवाह, धूम्रपान, मध्यपान लागुपदार्थ दुर्व्यसनी, घरेलु तथा महिला हिंसा लगायतका सबै खालका हिंसा विरुद्ध कपुरकोट जागरण अभियान संचालन गरिनेछ ।

६) कला तथा संस्कृती प्रवर्द्धन

- ❖ साँस्कृतिक प्रतियोगिता आयोजना गरि प्रतिभा पहिचान गर्ने र मगर संस्कृति संरक्षणमा जोड दिईने छ ।
- ❖ स्थानिय मौलिक संस्कृतिको रूपमा परिचित नौमति बाजा, सोरठी नाच, पञ्चे बाजा, लाखे नाचको संरक्षणका लागि तालिम तथा आवश्यक सामग्री व्यवस्थापनमा सहयोग गरिनेछ ।
- ❖ संस्कृतिसंग सम्बन्धित बस्तुको विक्रिवितरण गर्न एक पाहुनाघर को स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ कपुरकोट गाउँपालिका भित्र वसोवास गर्ने सबै जातजाती, धार्मिक समुदायहरू बीच रहेको परम्परागत कला, संस्कृती, भेषभुषा, मातृभाषा आदि लाई पालिकाकै शोभाको रूपमा लिई संरक्षण तथा जगेर्ना गर्ने कार्य गरिने छ ।
- ❖ कला तथा संस्कृतिसंग जोडिएका विषयहरूको विकासको लागि क्रियाशिल युवा क्लव तथ अन्य संघ संस्था, समूहहरूलाई आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने र सहकार्यमा जोड दिईनेछ ।
- ❖ सबै भाषाभाषि र धर्मालम्बीको आत्म सम्मान हुने गरि विभिन्न आस्थाको धरोहर निर्माण तथा संचालनका लागि आवश्यक सहयोग प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ स्थानिय कला, साहित्य, भाषा, संस्कृती संरक्षणका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालनका साथै त्यस्ता खालका पहिचान दिने सामग्रीहरूको प्रकाशन र प्रशारण गर्ने ।

ग) भौतिक पूर्वाधार विकास

१) भवन तथा सहरी विकास

- ❖ यस आ व मा वडा नं. १, ४ र ५ को वर्थिङ्ग सेन्टरको भौतिक सुधारका लागि आवश्यक प्रकृया अगाडी वढाईने छ ।
- ❖ वडा नं. ३ को वडा कार्यालय भवन निर्माण र वडा नं. १ र ४ को वडा कार्यालय भवन पूर्णताका लागि प्रयास गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका लगायत मुख्यबजारमा निर्माण गरिने भवनहरूलाई भवन मापदण्डअनुरूप निर्माण गर्ने गराउने र एकिकृत बस्ती विकासको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ भवन निर्माण कार्यमा संलग्न कालिगढहरूलाई सुरक्षित भवन निर्माण सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था मिलाउनको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ❖ घर निर्माणमा नक्सा पास गर्ने कार्यलाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

२) सिंचाई

- ❖ कृषि क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन गर्न सिंचाई कूलो निर्माण गर्नुका साथै आकाशे पानी संकलन गरी सिंचाई प्रयोजनमा उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ सिमेन्ट पोखरी, थोपा सिंचाई जस्ता प्रविधिको प्रयोग गरी उच्च स्थानमा समेत कृषि उत्पादनमा जोड दिईने छ ।
- ❖ सिंचाई क्षेत्रका साना, मझौला र वृहत सिंचाई योजनाहरूको वर्गीकरण गरी व्यवस्थापन गर्ने नीति लिईने छ ।

३) सडक तथा अन्य पूर्वाधार

- ❖ गाउँपालिका अन्तर्गत संचालन हुने ठूला आयोजनाहरू सञ्चालन गर्न विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी सोही आधारमा संचालन गरिने छ । ठूला आयोजना सञ्चालनको लागि संघ र प्रदेश सरकार र अन्य साभेदारहरूसंग निरन्तर पहल गरिने छ ।
- ❖ जताततै सडकको ट्रयाक खोली वातावरण विनास गर्ने कार्यलाई निरुत्साहित गर्न गाउँपालिकाको “यातायात गुरु योजना” कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ यस आ.व. देखी गाउँपालिका भित्री सडकहरूलाई सडक स्तरोन्नती गरि केही सडकहरूमा कालो पत्रे गर्ने कामको थालनी गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र स्थानीय जनताको लागत सहभागिता रहने पूर्वाधार निर्माणका कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ❖ निर्माण भएका सडकहरूलाई वाह्रैमहिना चलायमान गराउनका लागि सडक स्तरोन्नती कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- ❖ अब बन्ने नयाँ कृषी सडकको चौडाई ४ मिटर र अन्य सबै सडकको न्यूनतम चौडाई ६ मिटरको मापदण्डमा निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई अत्यावश्यक भौतिक पूर्वाधार र पर्यटन पूर्वाधारको क्षेत्रमा सहयोग पुग्ने गरि विशेष कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

४) उर्जा

- ❖ पूर्ण विद्युतिकरण कार्यक्रम मार्फत आ.व. २०८०/०८१ मा सम्पूर्ण विद्युतिकरणको कार्य पुरा गरि अर्घ्यारो मुक्त कपुरकोट को अभियानलाई पूर्णता दिईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्युत आपूर्तीलाई नियमित र व्यवस्थित गर्न विद्युत प्राधिकरणसंग समन्वय र साभेदारी गरिनेछ ।
- ❖ थोरै घर धुरी भएका र विद्युतको लाइन पुऱ्याउन नसकिने ठाउँहरूमा वैकल्पिक उर्जा जडान गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाका मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा सौर्यवत्ति जडान कार्य थालनी गरिने छ ।
- ❖ सुधारीएको चुल्हो प्रवर्द्धन कार्यलाई बढावा दिन साभेदारीमा कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

घ) वन, वातावरण तथा विपद् ब्यवस्थापन

- ❖ वन तथा वातावरण जोगाउनको लागि कपुरकोट गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक वन, निजी वन तथा सरकारी वनमा उत्पादन तथा रोजगारिसंग प्रत्यक्ष संलग्न हुने खालका बोट विरुवा लगाउने र गाउँपालिका भित्रका सडकको छेउमा विरुवा रोपी प्राकृतिक सुन्दरता बढाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गाको पहिचान गरी संरक्षण गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक वनमा औषधिय गुण भएका वनस्पतिका विरुवा उत्पादन, वितरण र खेती विस्तारमा जोड दिईने छ ।

- ❖ विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा क्षतिपूर्ति योजना तयार गरी लागु गरिने छ, भने विपद जोखिम सम्बन्धमा नागरिकलाई सुसुचित गर्ने विभिन्न कार्यक्रम सन्चालन गरिने छ ।
- ❖ विपद व्यवस्थापन कोषमा इच्छुक सर्वसाधारणको समेत योगदानलाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिईने छ ।
- ❖ वातावरणीय संरक्षण, जलवायु परिवर्तन तथा अनुकूलन र पानीका श्रोत संरक्षण गर्न दीर्घकालीन योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ❖ प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरूको प्रयोगलाई निरुत्साहन गर्दै विस्तारै प्लाष्टिकमुक्त गाउँपालिका बनाउने नीति लिईनेछ, भने कुहिने र नकुहिने फोहरलाई वर्गीकरण गरी सो को उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ टोल विकास संस्थाहरूको माध्यमबाट फोहर व्यवस्थापन र विपद व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।
- ❖ विपद प्रतिकार्यका लागि स्थानीय व्यापारी, उद्योग वाणिज्य संघ, नेपाल आर्मी, शसस्त्र प्रहरी जनपद संगको सहकार्यमा विपद प्रतिकार्य टिमको गठन गरि उक्त टिमलाई साधन, प्रविधि र सिपमुलक जनशक्ति बनाईनेछ ।
- ❖ विपत तथा जोखिम अवस्थामा आई पर्ने तत्कालिन समस्याहरूको समाधानका लागि पहिचान भइसकेका तथा सम्भाव्य अस्थायी आश्रय स्थलहरूको संरक्षण तथा विकास गरिनेछ ।
- ❖ गाउँ प्रहरी बल मार्फत सबै संघ संस्था र टोल विकास समितिमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न गतिविधीहरू संचालन गरिने छ ।
- ❖ यस पालिकाको वन ऐनलाई संशोधन गरि पूर्ण रूपले कार्यान्वयन गरिने छ ।

ड) सुशासन तथा संस्थागत विकास

१) सुशासन

- ❖ प्रशासन शाखालाई समय अनुकूल चुस्त, सक्षम र समयानुकूल प्रभावकारी बनाउन कर्मचारीहरूको दक्षता अभिवृद्धि गरि अन्तरनिहित क्षमताको भरपुर प्रयोग गरिनेछ ।
- ❖ कर्मचारीहरूको वैयक्तिक विवरण डिजिटल कम्प्युटर सिस्टममा ईन्ट्री गरी कर्मचारी अभिलेखिकरण प्रक्रियालाई वैज्ञानिक गराईनेछ ।
- ❖ कर्मचारीको कार्य सम्पादन मुल्यांकन प्रक्रियालाई सूचकमा आधारित बनाईनेछ, र उत्कृष्ट कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ कपुरकोट गाउँपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाई विभिन्न क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको अभिलेखिकरण गरि साभेदारीमा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ पालिकाको सम्पूर्ण कर्मचारीहरूको दरवन्दीको वैज्ञानिक रूपले उचित व्यवस्थापन गरि उनिहरूको कार्य सम्पादन संभौता र कार्य विवरण सहित O&M मा समेत समय सापेक्ष पुनरावलोकन गरिनेछ ।
- ❖ यस गाउँपालिकामा सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली सुदृढिकरण गर्दै प्रभावकारी बनाईने छ ।
- ❖ सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, पारदर्शी र जवाफदेही बनाइने नीति लिइनेछ । यसको लागि सार्वजनिक उत्तरदायित्वका औजारहरू (सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण जेसी अडिट) लाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ कानूनको शासन, पारदर्शितालाई मध्यनजर गर्दै सबै जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई आफ्नो काम र जिम्मेवारी प्रति जवाफदेही र पारदर्शी बनाईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी बृद्धि गराई गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन राजश्व परामर्श समिति मार्फत आन्तरिक आय तथा राजश्व संकलनका क्षेत्र पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने र वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।

- ❖ आयोजनाहरूको दिगो विकास व्यवस्थापनका लागि गाउँपालिका र वडा स्तरीय अनुगमन तथा मुल्याङ्कन समितिलाई थप क्रियाशिल गराई परिचालन गरिनेछ।
- ❖ उपभोक्ता समिति मार्फत साभेदारीमा विकास निर्माण आयोजना संचालन गर्ने नीतिलाई व्यवस्थित गरि दर्तावाल टोल विकास संस्था र दर्तावाल उपभोक्ता समिति बनाई आयोजनाको प्रकृति हेरी एकिकृत गरि टुक्रे आयोजना भन्दा ठुला आयोजनालाई प्राथमिकता दिने नीति लिईनेछ र संभव भएसम्म ई-विडिड मार्फत आयोजना संचालन गर्ने र घटिघटाउवाट हुने बचत रकम सोही आयोजनाको थप अन्य कार्यमा खर्च गर्ने नीति लिईनेछ।
- ❖ योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई तथ्याङ्कसंग आवद्ध गरिने छ र गाउँपालिकालाई आवश्यक विभिन्न तथ्याङ्कहरू समय समयमा संकलन गरिनेछ। संकलित तथ्याङ्कहरूको व्यवस्थित अभिलेख व्यवस्थापनको लागि सूचना प्रविधिको प्रयोग गरिने छ।
- ❖ यस कपुरकोट गाउँपालिकामा हाल सम्म निर्मित सम्पूर्ण ऐन, नियम, कार्यविधी र मापदण्डहरूको औचित्यताको आधारमा परिमार्जित गरिने छ।
- ❖ यस पालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण शाखाहरूको प्रगति समिक्षा कार्यक्रम मासिक रुपमा गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ।
- ❖ अस्थायी करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीको सेवा सुविधामा तह अनुरूप एक रुपता ल्याईने छ।
- ❖ गाउँपालिका र सवै वडाहरूमा सुभाब पेटीका, गुनासो सुनुवाई पुस्तिका, अडियो भिडियो सहितका नागरिक वडा पत्र, सूचना अधिकारी तथा गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था मिलाई सुशासनको प्रत्याभूति दिलाउन प्रयास गरिनेछ।
- ❖ गाउँपालिकावाट वर्ष भरी भए गरेको काम कारवाहीको मूल्यांकनको लागि तथा कार्यक्रमहरूको सुधारात्मक पक्ष, गल्ली व्यवस्थापन आदि समेतको लागि निर्दिष्ट ढाँचा तयार गरि हरेक वर्ष वडा स्तरवाट समेत नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिनेछ।
- ❖ सवै कार्यालयहरूमा नागरिक वडा पत्रको व्यवस्थापन गरि नागरिकलाई सुसुचित गराउन का गरिने छ।

२. सूचना तथा संचार

- ❖ कार्यालय देखि प्रत्येक वडा कार्यालय र आधारभुत विद्यालय सम्म ब्रोडब्याण्ड सहितको अप्टिकल फाइबर विछ्याउने र पालिका भित्र सृजना हुने तथ्यांकलाई एकिकृत सर्भरमा सुरक्षित गर्ने नीति लिईनेछ।
- ❖ पालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा स्थापना भइसकेका आइसिटी ल्यावहरू सञ्चालनका लागि सोहि विद्यालयमा कार्यरत जनशक्तिलाई आवश्यक तालिम प्रदान गरी विद्यालयमा हुने कार्य सम्पादनलाई पूर्ण रुपमा डिजिटल बनाइनेछ।
- ❖ पालिका अन्तर्गतका जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सूचना प्रविधि सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरी कार्यालयहरूवाट हुने सेवालाई छिटो छरितो र भरपर्दो बनाइने छ।
- ❖ गाउँपालिकाको मुख्य क्षेत्रहरूमा जडान गरिएका सिसि क्यामराको गुणस्तर जाँचगरि मर्मत सम्भार गर्नुका साथै वडा कार्यालय लगाएत अन्य थप स्थानमा जडान गरिनेछ।
- ❖ स्थानिय संचारकर्मी, संचारगृह को संस्थागत विकास एवं क्षमता विकासको लागि आपसी समन्वय र सहकार्यमा कार्य गरिनेछ।
- ❖ गाउँपालिकामा स्थापना भएका सामुदायिक रेडियोको सेवा विस्तारमा आवश्यक सहयोग गरी कृषकको लागि उपयुक्त तरकारी खेति, पशुपालन, नर्सरी स्थापना जस्ता कृषक लाभन्वित हुने कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रशारण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ।
- ❖ संचार सेवालाई प्रभावकारी बनाउन नेपाल टेलिकम र एनसेल प्रालीसंग समन्वय गरि थप स्थानमा प्रशारण टावर राख्न पहल गरिनेछ।

- ❖ सामाजिक संजालको बढ्दो प्रयोग संगै हुन सक्ने असुरक्षा तथा साइबर अपराध सम्बन्धी सचेतना तथा साइबर सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरी नागरीकहरूलाई यसको सहि प्रयोग गर्न अभिप्रेरित गरिने छ ।
- ❖ पारदर्शिता, जवाफदेहिता र सुशासनलाई मध्यनजर गर्दै आम नागरिकको भावनालाई ध्यानमा राखि सहज रूपलेसुचना प्राप्त गर्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
- ❖ पालिकाबाट नियमानुसार प्रकाशन गर्न मिल्ने मासिक, त्रैमासिक र वार्षिक सुचनाहरु नियमित प्रकाशन गरिनेछ ।
- ❖ पालिकाबाट पारित भएका ऐन, नियम, नियमावली, कार्यविधि र मापदण्डहरूलाई यथाशक्य छिटो स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाइल, पालिकाको भौगोलिक नक्सांकन प्रणालीलाई डिजिटल प्रविधिमा लिईनेछ ।
- ❖ सूचना प्रणालीलाई गाउँस्तरमा व्यवस्थित गर्न प्रत्येक वडामा सूचना सम्बाहक समुह गठन गरि परिचालन गरिनेछ ।

३) न्याय, शान्ति सुरक्षा र सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण

- ❖ न्यायीक समिति थप सक्षम बनाउनुका साथै र इजलास कक्षको थप सुधारका लागि व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ न्यायिक सचेतना कार्यक्रम संचालन गरि गाउँगाउँमै मेलमिलाप कर्ताको विकास गरि शान्ति तथा अमनचयनको वातावरण तयार गरिनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्नु प्रत्येक नागरिकको कर्तव्य भएकोले सो तर्फ सवैलाइ सचेत पार्दै लगिने छ, भने गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेखीकरण गरी त्यसको संरक्षण गरिने छ ।
- ❖ गाउँपालिका भित्र शान्ति र अमनचयनको वातावरण सृजना गर्न नेपाल प्रहरी, गाउँ प्रहरी लगायतका सुरक्षा निकायसँग प्रभावकारी रूपमा सहकार्य गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको जिन्सी अभिलेखमा रहेका सामानहरूको सुरक्षित भण्डारण तथा लिलाम गर्नुपर्ने जस्ता पुराना जिन्सी सामानको उचित भण्डारण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ कार्यालयका ठुलासाना सबै सवारी साधनहरु संचालन तथा नियन्त्रण गर्नका लागि सवारी साधनहरुको संचालन तथा मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्यविधि निर्माण गरि लागु गरिनेछ ।
- ❖ कम्पनी तथा फर्म सूचिकरण कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- ❖ प्राप्त फर्महरूलाई Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्ट गर्ने र यस प्रणालीमा सुचिकृत भएका कम्पनी तथा फर्महरूसँग मात्र कार्यक्रम सम्भौता गरिनेछ ।
- ❖ सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ अनुसार एकिकृत वार्षिक खरिद योजना बनाई निन्सी व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको कार्यालय र यस अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरु लगायत अन्य कार्यालयहरुको वार्षिक जिन्सी निरिक्षण समितिबाट पेश गरिएको प्रतिवेदनका आधरमा आवश्यक काम कारवाही गरिने छ ।

च) राजस्व परिचालन तथा वित्तिय व्यवस्थापन

- ❖ पालिकाको खरिद नियमावली तयार गरि लागु गरिने छ ।
- ❖ एकिकृत सम्पति कर लागु गर्न आवश्यक तयारी गरिनेछ ।
- ❖ करको संभावित नयाँ क्षेत्रको पहिचान गरि सवै व्यक्ति र संस्थालाई करको दायरामा ल्याईने छ ।
- ❖ गाउँपालिका स्तरका उत्कृष्ट करदाताहरूलाई सम्मान गरिनेछ ।

- ❖ करदाताहरूको अभिलेख प्रविधिमा आधारित बनाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको राजस्व चुहावटलाई नियन्त्रण गर्नका लागि टोली खटाई व्यापार व्यवसायहरूको अद्यावधिक लगत तयार गरी गरेको दायरामा ल्याईने छ, र नियमित रूपमा बजार अनुगमन प्रक्रियालाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ वडा कार्यालयहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी वडा कार्यालयमा व्यापार व्यवसायको लगत संकलन, दर्ता र नविकरणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ आर्थिक क्रियाकलापहरूको निश्चित समयमा गाउँपालिकाको वेबसाइट वा सूचना पाटीमा सार्वजनिक गरीने छ ।
- ❖ प्रचलित कानून बमोजिम लेखा प्रणालीलाई दुरुस्त राखिने छ र सम्पन्न आयोजनाहरूको कार्यमूलक लेखापरिक्षण गरीनेछ ।
- ❖ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वैकिङ्ग प्रणाली मार्फत सम्बन्धित वडाहरूबाट वितरण गरिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ समपूरक कोष, सडक मर्मत सम्भार कोष, विपद व्यवस्थापन कोष, स्काउट तथा सामाजिक सहयोग कोष, कर्मचारी कल्याण कोष जस्ता आवश्यक कोषहरूको स्थापना गरिनेछ ।

गाउँसभाका सदस्यहरू,

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रममा सहयोग पुऱ्याउने स्थानिय राजश्व परामर्श समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका संयोजक तथा सदस्यहरू गाउँ कार्यपालिकाका सदस्यहरू, गाउँसभाका सदस्यहरू तथा विभिन्न बौद्धिक वर्ग प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाको क्रममा आ-आफ्नो तर्फबाट सुभाब दिनुहुने बुद्धिजिवी, अर्थशास्त्री, निजी क्षेत्रका संघ संगठन, सामुदायिक संघ संगठन, पत्रकार लगाएत आम नागरिकहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यो नीति तथा कार्यक्रम निर्माणको क्रममा निरन्तर रूपमा खटेर सहयोग गर्नुहुने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

संविधानको भाग १७, १८ र १९ तथा अनुसूची ८ मा भएको संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप स्थानीय तहको सरकारको नीति नियम बनाउने, योजना तर्जुमा एवं बजेट व्यवस्था गर्ने जिम्मेवारी हामी स्थानीय तहको सरकारलाई रहेको छ । संविधानले निर्दिष्ट गरे अनुरूपको कार्य गर्ने हाम्रो दायित्व हो । सम्पूर्ण कपुरकोट गाउँपालिका बासीमा सुशासनको प्रत्याभूति गराउने, विकास र समृद्धिको लागि योजनाबद्ध ढंगले अगाडी बढी नमूना र समृद्ध कपुरकोट गाउँपालिका बनाउने हाम्रो दृढ संकल्प र अठोट छ ।

धन्यवाद ॥

दुर्गा बहादुर पुन

अध्यक्ष तथा संयोजक, स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति
कपुरकोट गाउँपालिका, सल्यान ।